

Turizam i zaštita prirode i čovjekova okoliša

Željko Španjol

Šumarski fakultet, Zagreb

Sažetak

Turizam, kao društveno-politička, ekonomska i socijalno-kulturna stvarnost današnjeg svijeta više nego ikada u prošlosti postaje vezan uz ekološku problematiku, tražeći u svom razvoju optimum balansirajući između zaštite prirode i okoliša kao svog prirodnog resursa te stvarajući blagodati i profita u suvremenom življenju. Turizam, kao veliki potrošač prostora, shvaća da bez očuvanog kvalitetnog prostora – kojega je sve manje – nema ni njegovog razvoja, te postaje i čimbenikom njegove zaštite. Turizam je također izvanredna mogućnost da se zaštićeni i drugi atraktivni dijelovi prirode ekonomski valoriziraju.

Prema važećem Zakonu o zaštiti prirode (Narodne novine, br. 30/1994) u Republici Hrvatskoj zaštićeno je ukupno 746 objekata, od toga 322 prostorna objekta s ukupnom površinom 463262,17 ha, što čini 7,60% površine Republike Hrvatske. Svi ovi zaštićeni prirodni objekti predstavljaju golem potencijal u turističkoj valorizaciji.

Komplementarnost turizma i zaštite prirode mora se očitovati u koncepciji aktivne zaštite prirode za potrebe turista, ali i u zaštiti prirode od turista.

Ključne riječi: *okoliš, priroda, turizam, valorizacija, zaštita*

RAZVOJ TURIZMA

Turizam je, kako navodi Andre Railliet, »moderna i miroljubiva invazija« (Marinović–Uzelac, 1986). Međutim, »iako je zaista moderna, ona ne mora u svim svojim aspektima biti i miroljubiva prema geografskoj i ekonomskoj sredini. Niti jedna grana privrede ne unosi istodobno toliko stimulativnih kao i preturbacionih elemenata i faktora u razvoj nekog područja, koliko turizam. To je upravo zato, što je turizam epifenomen, nalazimo ga povezanog sa mnoštvom fenomena suvremenog svijeta i društva. Turizam nije samo privredna grana, već i socijalna pojava, on nije obična migracija, već naročita migracija i to ne samo po količini migranata već i po njihovom ustrojstvu.«

»Turističke su potrebe u osnovi individualno izražene potrebe i njihovo je zadovoljavanje diskreciono pravo svake osobe. Mogućnost i stupanj njihovog podmirjenja bitno je ovisan prije svega o dostignutom stupnju ekonomske slobode svakog čovjeka« (Radnić, 1992).

Turizam kao svjetska pojava ima tendenciju stalnog rasta pod utjecajem pozitivnih čimbenika (porast standarda, kupovne snage, turističkih motivacija odnosno potreba, više slobodnog vremena, kulturnih i civilizacijskih razina itd.), ali i negativnih čimbenika (stil života, stresovi, »bijeg od mnoštva«, zdravstveni razlozi itd.).

Turizam stanovništvu visokoindustrijaliziranih sredina kompenzira narušenu kvalitetu života i načina rada. Time mu omogućuje odmor, opuštanje, regeneraciju

